

Handläggare
Maria Adell
Telefon: 08-50825618
Stephanie Kilander
Telefon: 08-50825061**Till**
Socialnämnden
2025-06-10

Remiss av Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/743

Förvaltningens beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en rapport från Statskontoret, Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7), till socialnämnden för yttrande.

Statskontoret har på regeringens uppdrag analyserat hur kommuner och regioner arbetar med att kontrollera och följa upp privata utförare. Arbetet är en central del i att motverka välfärdsbrott, oseriösa aktörer och korruption. Utredningen visar att kontrollen av privata utförare är avgörande för att förhindra välfärdsbrott och stoppa oseriösa aktörer från att etablera sig, säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt och skydda förtroendet för välfärdsystemet. För att stärka kommunsektorns kontroll och uppföljning har följande behov identifierats: prioritera kontroll och uppföljning högre, förtydliga kommunallagen, stärka kompetensen och överväga mer statlig granskning av privata utförare.

Socialförvaltningen ser positivt på att Statskontoret analyserat hur kommuner och regioner arbetar med att kontrollera och följa upp privata utförare för att kunna stärka kommunsektorns kontroll och uppföljning. De fyra områden som identifieras överensstämmer med det arbete som idag delvis redan utförs på socialförvaltningen avseende uppföljning och kontroll av utförare. I linje med Statskontorets förslag ser socialförvaltningen att uppföljningen kan stärkas genom att ges ökad strategisk vikt, utökade resurser genom statsbidrag, bättre verktyg för kontroll och mer samarbete mellan andra kommuner och myndigheter. Socialförvaltningen tillstyrker förslaget att kommunallagen förtydligas gällande kommunens ansvar för uppföljning och att kommuner bör få utrymme att bestämma hur uppföljningsarbetet ska rapporteras internt. Gällande

stärkt kompetens inom uppföljning instämmer socialförvaltningen med Statskontorets förslag, med en önskan om ett förtydligande gällande vem som ska bära huvudansvaret för genomförandet av kompetensutvecklingen. Socialförvaltningen ser slutligen positivt på rapportens förslag om mer statlig granskning av de privata aktörerna, och ser att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) är en särskilt viktig aktör i detta sammanhang.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en rapport från Statskontoret, Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7), till socialnämnden för yttrande.

Ärendet

För att stärka kommunsektorns kontroll och uppföljning har följande behov identifierats i Statskontorets rapport:

Prioritera kontroll och uppföljning högre

I Statskontorets rapport föreslås att kommuner och regioner bör överväga att prioritera kontroll och uppföljning högre. Kontroll och uppföljning kan ta tid från kärnverksamheten. Det politiska ledarskapet och förvaltningens chefskap beskrivs som avgörande för att arbeta strategiskt med frågorna.

Förtydliga kommunallagen

Statskontoret föreslår att regeringen tydliggör att kommun- och regionstyrelsens uppsikt omfattar uppföljningen av privata utförare. Styrelsen bör också årligen rapportera sitt arbete och sina resultat till fullmäktige. Styrelsen bör också årligen rapportera sitt arbete och sina resultat till fullmäktige.

Stärka kompetensen

Kommuner och regioner behöver mer effektiva metoder och ökad kompetens inom uppföljning enligt Statskontoret. Automatiska kontroller, strategiska riskanalyser och utbildningar är viktiga verktyg för att motverka välfärdsbrott. Statskontoret ser ett behov av att stärka kompetensen inom upphandling och avtalsuppföljning.

Överväga mer statlig granskning

Regeringen bör överväga mer statlig granskning. Statskontoret föreslår att regeringen överväger om staten behöver komplettera kommunernas och regionernas kontroll, samt att det utreds vad som hindrar fler polisanmälningar av välfärdsbrott.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 4 juni. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 5 juni 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen ser positivt på att Statskontoret analyserat hur kommuner och regioner arbetar med att kontrollera och följa upp privata utförare i syfte att stärka kommunsektorns kontroll och uppföljning. De fyra områden som identifieras överensstämmer med det arbete som idag delvis redan utförs på socialförvaltningen avseende uppföljning och kontroll av utförare.

Socialförvaltningen gör följande utlåtanden gällande de fyra områdena i rapporten:

Prioritera kontroll och uppföljning högre

Socialförvaltningen ser positivt på att kontroll och uppföljning prioriteras genom att utveckla de verksamheter som arbetar med dessa frågor. Detta förutsätter dels att frågorna ges en större strategisk vikt över en längre tid samt utökade resurser. Höjd ambitionsnivå gällande kommunernas arbete behöver kompenseras av statliga medel. Om ambitionen är att öka mängden och frekvensen av uppföljning och kontroll varje år så kommer det vara kostnadsdrivande. Det är också av vikt att prioritera samarbete, då kommuner och myndigheter har olika uppdrag gällande att upptäcka och bekämpa välfärdsbrott. Samarbete mellan myndigheter är en förutsättning för att framgångsrikt förhindra att oseriösa aktörer etablerar sig inom välfärden. För att kunna prioritera uppföljning högre ser socialförvaltningen att kommuner och regioner behöver fler verktyg. Det kan till exempel handla om fler sekretessbrytande bestämmelser som gör det enklare för kommunerna att begära ut information från andra myndigheter samt få tillgång till fler digitala verktyg i form av rättsdatabaser eller liknande.

Förtydliga kommunallagen

Socialförvaltningen håller med om att kommunallagen kan förtydliga att kommun- och regionstyrelsens uppsikt omfattar uppföljningen av privata utförare. Socialförvaltningen anser dock att det bör vara upp till varje kommun och region hur rapportering av uppföljningen ska ske. Angående årlig rapportering så sker detta idag genom att socialförvaltningen rapporterar sitt årliga uppföljningsarbete av avtal inom sociala tjänster till socialnämnden.

Stärka kompetensen

Socialförvaltningen delar uppfattningen om att mer effektiva metoder och ökad kunskap i arbetet mot välfärdsbrott inom

upphandling och avtalsuppföljning är viktigt och bör prioriteras. Arbetet med automatiska kontroller och strategiska riskanalyser genomförs redan i det dagliga arbetet men kan utvecklas och effektiviseras. Socialförvaltningen anser även att kompetensutveckling genom utbildning och olika samverkanskanaler finns idag men att de kan behöva utvecklas och formaliseras. Det vore i övrigt önskvärt om rapporten förtydligade om det är kommunerna eller staten som i första hand ska ansvara för att kompetenshöjning sker.

Överväga mer statlig granskning

Socialförvaltningen ser positivt på statskontorets analys om att överväga mer statlig granskning för att komplettera kommunernas och regionernas kontroll av privata utförare. Socialförvaltningen vill även framhålla vikten av samarbete och samverkan inom och mellan myndigheter för att förebygga, förhindra och hantera välfärdsbrott. Inom socialtjänstens område ses Inspektionen för vård och omsorg (IVO) som en särskilt viktig aktör vars möjligheter till utökad kontroll och ingripande åtgärder mot välfärdsbrott behöver stärkas. Att enbart bevilja tillstånd till seriösa aktörer samt att bedriva ett aktivt tillsynsarbete är fortfarande avgörande för att förebygga, förhindra och hantera välfärdsbrott. Kommuners uppföljning av avtal kommer inte vara en avgörande lösning på de problem som finns gällande välfärdsbrott, däremot är det viktigt att alla inblandade gör allt de kan i samverkan för att komma tillrätta med den problematik som finns.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Statskontorets rapport - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (2025:7)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-05-28
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-05-28